

www.omkonst.com:

Utan samtidsretoriken

Maya Eizin Öjjer, "Verk 1980-2004" Uppsala konstmuseum 4/6-28/8, 2005

Text: Leif Mattsson

"Så snart som vi uttalar något minskar vi dess värde på ett sällsamt sätt. Vi tror oss ha dykt ner till oerhörda djup, och när vi kommer upp till ytan igen liknar vattendroppen på våra bleka fingertoppar inte längre havet som den kommer ifrån." (Maurice Maeterlinck)

"Vargtimmen" 2002 © Maya Eizin Öjjer

På Uppsala konstmuseum visas under sommaren en retrospektiv utställning av Maya Eizin Öjjer (f. 1946), intressant bland annat för den tillskrivna rollen som postmodernistisk frontkonstnär. Utställningen är producerad av Konsthallen - Bohusläns museum och har förutom där, även visats på Bildmuseet i Umeå, Linköpings konsthall och Örebro konsthall.

Citatet ovan av Maurice Maeterlinck (1862-1949) kommer till mig när jag bläddrar i utställningskatalogen. Främst är det texten av Lars O Eriksson som sätter igång tankar kring konsteoretikernas bleka eftermäle. Vilken faddhet får i efterhand inte deras hyllningar till dem som rättade in sig i leden. Eriksson finner själv att hans texter var starkt präglade av dåtidens retorik. Men han räddar sig genom att upphöja just tidens prägling till högsta norm - det tidstypiska är det enda rätta. Som genom ett trollslag blir det tendentiösa och historielösa eftersträvansvärt. Och Eriksson ger sig själv som vanligt tolkningsföreträdare.

"Continnence IV" 1998 © Maya Eizin Öjjer

Maya Eizin Öjjer är knappast hjälpt av Erikssons retoriska kullerbyttor. Snarast är det nog så som John Peter Nilsson skriver att hon inte är någon "teoretiskt influerad postmodernistisk konstnär." Däremot kan man påstå att hon är färgad av romantikens och symbolismens högstämnda känslolägen. Hennes färgskala är även den dramatisk, med rött och svart som grundackord i flera av nittiotalsverken. Men att som i katalogtexterna tolka de båda färgerna som motsatsparet liv och död, känns i mitt tycke alltför banalt.

Till stor del kan man säga att Eizin Öjers verk är signifikativa för det sena åttiotalet och det tidiga nittioalet - den tid när modernismen för alltid skulle desarmeras. Men hennes syfte tycks inte entydigt ha varit dekonstruktionen, utan ofta dess motsats; konsthistoriska referenser sammanfogas till komplexa metaforer.

I hennes "hypnagoga verk" utforskas tillståndet mellan vakenhet och sömn; ett tillstånd som länge fascinerat både naturvetare och konstnärer. Eizin Öjjer skildrar detta tillstånd som en befrielse från logiska samband. Bilderna ställs bortanför det entydiga och den inneboende hierarkin omkullkastas. Plötsligt sammanfaller tanken med bilden av densamma och associationerna ges fysisk form.

"Drömmen" 1993
© Maya Eizin Öjjer

"Jämnvikt" 1993
© Maya Eizin Öjjer

Expressiv tidningslayout, lik den amerikanska föregångaren David Carsons, tycks också ha påverkat Eizin Öijer under nittiotalet, framför allt i serien "Det Ofullbordade". Åtskilliga av dessa verk skulle med lätthet kunna fylla sin plats i tidskriften RayGun där Carson figurerade.

I de sena verken, från 2000-talet, har den digitala tekniken helt fått blomma ut. Dessa fotocollage har en större enhetlighet än tidigare verk, både kompositionellt och färgmässigt. Estetiken tycks här hämtad från ett nationalromantiskt bildspråk, på gott och ont. I några fall löper associationerna även till New Age vilket förmodligen inte är avsikten. I andra fall blir det närmast smärtsamt skönt, som i de stora verken "Spegel I och II".

Avslutningsvis kan sägas att Eizin Öijer i dessa sena bilder utsätter sig för större risker än i tidigare verk. Något som visar sig i en viss ojämnhet, men som ändå måste vara den väg hon bör vandra, då tekniken annars hotar att bli hennes värsta fiende.

Stockholm 2005-06-14 © Leif Mattsson

Uppsala Konstmuseum | Omkonsts startside

Published: Omkonst, 2005-06-14
<https://www.omkonst.se/05-eizin-maya.shtml#>